

CRNA GORA
UPRAVA ZA STATISTIKU

IV Proleterske 2, 81000 Podgorica

Tel: +382 (0) 20 230 811

Fax: +382 (0) 20 230 814

E-mail: contact@monstat.org

IZVJEŠTAJ O KVALITETU ZA 2019. GODINU

Anketa o dohotku i uslovima života - EU SILC

Odgovorno lice: Dunja Đokić

Odsjek: Odsjek statistike uslova života i socijalnih usluga

Sadržaj:

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju	2
1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja.....	2
1.2 Pravni osnov.....	2
1.3 Statističke jedinice.....	2
1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja.....	3
1.4.1 Sektori.....	3
1.4.2 Statistička populacija.....	3
1.5 Referentna geografska oblast.....	3
1.6 Koncepti i definicije.....	3
1.7 Klasifikacije.....	3
1.8 Frekvencija prikupljanja podataka.....	3
1.9 Dinamika objavljivanja podataka.....	3
1.10 Metodologija.....	3
1.11 Bazni period.....	3
1.12 Jedinica mjere.....	3
1.13 Izvor podataka.....	4
1.14 Metod prikupljanja podataka.....	4
2. Relevantnost - Korisnici podataka	4
2.1 Potrebe korisnika.....	4
2.2 Zadovoljstvo korisnika.....	4
3. Tačnost i pouzdanost	5
3.1 Tačnost - Opšta ocjena.....	5
3.2 Uzoračka greška.....	5
3.3 Neuzoračka greška.....	5
3.3.1 Greška obuhvata.....	5
3.3.2 Greška mjerenja.....	6
3.3.3 Greška neodaziva.....	6
3.3.4 Greška u obradi podataka.....	6
3.4 Sezonska prilagođavanja.....	7
3.5 Revizija podataka.....	7
3.5.1 Politika revizije podataka.....	7
3.5.2 Praksa revizije podataka.....	7
3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka (A6).....	7
4. Pravovremenost i tačnost objave podataka	7
4.1 Pravovremenost.....	7
4.2 Tačnost objave podataka.....	8
5. Dostupnost i jasnoća	8
5.1 Kalendar objave podataka.....	8
5.2 Pristup Kalendaru objave podataka.....	8
5.3 Saopštenja.....	8
5.4 Publikacije.....	8
5.5 Online baza podataka.....	8
5.6 Dostupnost mikro podacima.....	8
5.7 Popunjenost metadate.....	9
6. Uporedivost	9
6.1 Prostorna uporedivost.....	9
6.2 Vremenska uporedivost.....	9

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju

1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja

Anketa o dohotku i uslovima života - EU SILC obezbjeđuje na godišnjem nivou uporedive podatke o dohotku, siromaštvu, socijalnoj isključenosti i životnim uslovima.

1.2 Pravni osnov

1. Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Službeni list Crne Gore" br. 018/12 i 047/19) definisane su odredbe za prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka. Zakon pruža Upravi za statistiku pravno ovlašćenje da prikuplja i pristupa podacima potrebnim za sprovođenje Programa i Godišnjeg plana. Zakon daje prioritet upotrebi administrativnih podataka, kao i pravo pristupa individualnim podacima koji su rezultat istraživanja ostalih proizvođača zvanične statistike. Kao dopuna zakonskim odredbama, Uprava za statistiku je potpisala više memoranduma o saradnji sa imaacima administrativnih podataka.

EU regulative kojima se definiše ova oblast statistike:

Okvirna regulativa:

1. REGULATION (EC) No 1177/2003 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 16 June 2003 concerning Community statistics on income and living conditions (EU-SILC).

Implementacione regulative:

1. COMMISSION REGULATION (EC) No 1980/2003 of 21 October 2003 implementing Regulation (EC) No 1177/2003 of the European Parliament and of the Council concerning Community statistics on income and living conditions (EU-SILC) as regards definitions and updated definitions;
2. COMMISSION REGULATION (EC) No 28/2004 of 5 January 2004 implementing Regulation (EC) No 1177/2003 of the European Parliament and of the Council concerning Community statistics on income and living conditions (EU-SILC) as regards the detailed content of intermediate and final quality reports;
3. Commission Regulation (EC) No 1981/2003 of 21 October 2003 implementing Regulation (EC) No 1177/2003 of the European Parliament and of the Council concerning Community statistics on income and living conditions (EU-SILC) as regards the fieldwork aspects and the imputation procedures;
4. COMMISSION REGULATION (EC) No 1982/2003 of 21 October 2003 implementing Regulation (EC) No 1177/2003 of the European Parliament and of the Council concerning Community statistics on income and living conditions (EU-SILC) as regards the sampling and tracing rules;
5. COMMISSION REGULATION (EC) No 1983/2003 of 7 November 2003 implementing Regulation (EC) No 1177/2003 of the European Parliament and of the Council concerning Community statistics on income and living conditions (EU-SILC) as regards the list of target primary variables;
2. 6. COMMISSION REGULATION (EU) 2015/2256 of 4 December 2015 amending Regulation (EC) No 1983/2003 implementing Regulation (EC) No 1177/2003 of the European Parliament and of the Council concerning Community statistics on income and living conditions (EU-SILC) as regards the list of target primary variables - DOCUMENT 065.

1.3 Statističke jedinice

Domaćinstva i svi članovi domaćinstava starosti 16 i više godina.

1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja

1.4.1 Sektori

Nije relevantno.

1.4.2 Statistička populacija

Domaćinstva na nivou Crne Gore, i svi članovi domaćinstva starosti 16 i više godina.

1.5 Referentna geografska oblast

Crna Gora

1.6 Koncepti i definicije

Stopa rizika od siromaštva predstavlja udio lica (u ukupnoj populaciji) čiji je ekvivalentni raspoloživi dohodak manji od relativne linije siromaštva. Ova lica nijesu nužno siromašna, već samo imaju veći rizik da to budu.

Prag rizika od siromaštva (relativna linija siromaštva) predstavlja 60% medijane nacionalnog ekvivalentnog raspoloživog dohotka svih domaćinstava i izražava se u eurima.

Kvintilni odnos (S80/S20) poredi ukupan ekvivalentni dohodak gornjeg dohodnog kvintila (20% stanovništva sa najvećim ekvivalentnim dohotkom) sa ukupnim ekvivalentnim dohotkom donjeg kvintila (20% stanovništva sa najnižim ekvivalentnim dohotkom). On je pokazatelj dohodne nejednakosti koji mjeri odnos između prvog i petog kvintila distribucije dohotka.

Gini koeficijent u ovom istraživanju predstavlja mjeru nejednakosti raspodjele ekvivalentnog raspoloživog dohotka. Vrijednost ovog koeficijenta se kreće od 0 do 100, gdje 0 predstavlja savršenu jednakost, tj. sve osobe u društvu imaju jednak dohodak. Što je vrijednost bliža 100, to je dohodna nejednakost veća.

1.7 Klasifikacije

- Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja - ISCED 1997
- Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja - ISCED 2011
- Statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti u Evropskoj uniji - NACE Rev. 2
- Međunarodna standardna klasifikacija zanimanja - ISCO 08

1.8 Frekvencija prikupljanja podataka

Jednom godišnje u trajanju od dva mjeseca (April i Maj).

1.9 Dinamika objavljivanja podataka

Podaci se objavljuju godišnje, u decembru tekuće godine za prethodnu godinu.

1.10 Metodologija

Metodološka objašnjenja indikatora relativnog siromaštva nalaze se u saopštenju Ankete o dohotku i uslovima života (EU-SILC) na linku: <https://www.monstat.org/cg/page.php?id=1673&pageid=1673>

1.11 Bazni period

Nije relevantno.

1.12 Jedinica mjere

Podaci dobijeni ovim istraživanjem izraženi su u eurima i u procentima.

1.13 Izvor podataka

Anketa o dohotku i uslovima života je istraživanje bazirano na uzorku. Okvir za izbor uzorka domaćinstava je Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2011. godine. Uzorak domaćinstava je dvoetafni uzorak stratifikovan po teritoriji (sjever, centar, jug i Podgorica) i tipu naselja (gradsko, ostalo), pri čemu su jedinice prve etape popisni krugovi, a jedinice druge etape domaćinstva.

Uzorak na godišnjem nivou je oko **5 519** domaćinstava. Zamjene domaćinstava nijesu dozvoljene. Uzorak prati rotacionu šemu, što podrazumijeva da određeni broj domaćinstava ostaje u uzorku (tj. mogu biti anketirana) četiri uzastopne godine. Ukupan uzorak za svaku godinu podijeljen je u četiri nezavisna i nepreklapajuća poduzorka - panela tzv. rotacione grupe, jednake po veličini i dizajnu uzorka koji reprezentuje cijelu populaciju. Svake godine jedna rotaciona grupa iz prethodne godine se isključuje iz uzorka i nova rotaciona grupa se uključuje u uzorak.

1.14 Metod prikupljanja podataka

Prikupljanje podataka u istraživanju Anketa o dohotku i uslovima života vrši se metodom intervjua "lice u lice", korišćenjem papirne verzije upitnika (PAPI metod anketiranja).

2. Relevantnost - Korisnici podataka

2.1 Potrebe korisnika

Međunarodni korisnici:

- Eurostat;
- Svjetska banka;
- UN organizacije;
- Međunarodni monetarni fond.

Nacionalni korisnici:

- Ministarstva i drugi organi javne uprave;
- Lokalne samouprave i drugi organi lokalne uprave;
- Centralna banka;
- Nevladine organizacije;
- Studenti;
- Istraživači;
- Mediji.

2.2 Zadovoljstvo korisnika

Uprava za statistiku je usvojila Strategiju upravljanja kvalitetom, Vodič za implementaciju Strategije upravljanja kvalitetom, kao i Implementacioni plan za sprovođenje politike kvaliteta. U cilju mjerenja stepena do kojeg ispunjava svoje obaveze prema korisnicima i u sklopu nove politike kvaliteta, Uprava za statistiku je sprovela istraživanje o zadovoljstvu korisnika. Rezultati istraživanja dostupni su na web stranici Uprave za statistiku, link:

http://monstat.org/userfiles/file/KVALITET/2020/2_%20Izvjestaj%20o%20zadovoljstvu%20korisnika.pdf

3. Tačnost i pouzdanost

3.1 Tačnost - Opšta ocjena

Anketa o dohotku i uslovima života je istraživanje zasnovano na uzorku, te shodno tome rezultati koji se dobijaju na bazi uzorka podložni su uobičajenim vrstama grešaka u vezi sa tehnikama uzorkovanja i intervjuima. Greške su: greške uzorkovanja, neuzoračke greške, greške mjerenja, procesuiranja i neodaziva.

3.2 Uzoračka greška

Anketa o dohotku i uslovima života je kompleksno istraživanje koje uključuje različiti dizajn uzorka u različitim zemljama. Da bi se uskladile i napravile greške uzorkovanja koje su uporedive među zemljama, Eurostat je izabrao da primenjuje tehniku "linearizacije" u kombinaciji sa "konačnim klasterom" za procjenu varijanse. Pristup "konačnog klastera" je pojednostavljivanje koje se sastoji u izračunavanju varijanse, uzimajući u obzir samo varijacije između ukupno primarnog uzorkovanja jedinice (PSU).

Prema karakteristikama i dostupnosti podataka za različite zemlje koristile su se različite varijable za određivanje stratuma i klastera. Za dizajn uzorka Monstat koristi dvoetapni stratifikovani uzorak DB050 (primary strata) za određivanje stratuma i DB060 (PSU) za određivanje klastera.

Indikatori uzoračke greške (A1)

	Ukupno	Standardna greška	Koeficijent varijacije (95%)
Stopa rizika od siromaštva (60% Me)	24,5%	0,004832	0,009

3.3 Neuzoračka greška

Postoje četiri vrste neuzoračkih grešaka:

- 1) *Greške obuhvata* - greške koje se javljaju između ciljne populacije i okvira uzorka;
- 2) *Greške mjerenja* - greške koje se javljaju u vrijeme prikupljanja podataka. Izvor ovih grešaka može biti informacioni sistem, anketar ili način prikupljanja podataka;
- 3) *Greške pri obradi* - greške koje su nastale nakon prikupljanja podataka, npr. greške pri unosu, editovanju i ponderisanju;
- 4) *Greške neodaziva* - greške koje su nastale usled neuspješnog pokušaja dobijanja željenih informacija od izvještajne jedinice.

Mogu biti dva glavna tipa greške neodaziva:

- *neodaziv jedinice* - odsustvo informacije cijele uzoračke jedinice (domaćinstva ili lica) i
- *neodaziv na stavku* - uzoračka jedinica je uspješno kontaktirana, ali nijesu dobijene sve potrebne informacije.

3.3.1 Greška obuhvata

Greške obuhvata mogu biti greške:

- 1) prekomjernog obuhvata;
- 2) nedovoljnog obuhvata.

Prekomjerni obuhvat predstavlja udio jedinica iz okvira uzorka koje ne pripadaju ciljnoj populaciji.

Nedovoljni obuhvat je problem koji nastaje zbog nedovoljne pokrivenosti, odnosno neažuriranja okvira koji služi za izbor uzorka (npr. neobuhvatanje novoizgrađenih stanova koji se naseljavaju, kao i neobuhvatanje lica koja se dosele u neko mjesto sa namjerom da tu ostanu godinu i duže). Stopu nedovoljnog obuhvata je teško procijeniti jer nije moguće znati koje jedinice nisu uključene u ciljnu populaciju.

Indikator greške obuhvata (A2)

Okvir za izbor uzorka za Anketu o dohotku i uslovima života je Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2011, koji se ne ažurira redovno. Baza popisa daje relativno dobru pokrivenost domaćinstava unutar različitih geografskih područja. Takođe, baza sadrži i pomoćne informacije o domaćinstvima, kao što su njihovi članovi domaćinstva što je i neophodno za EU-SILC istraživanje. Međutim, zbog neredovnog ažuriranja, greške obuhvata mogu biti izraženije u narednom periodu tj. sve dok se ne sprovede Popis 2021. godine. Shodno tome, 166 domaćinstava je u 2019. godini u uzorku imalo nedostupne adrese, što je 3,01% od ukupnog odabranog uzorka.

3.3.2 Greška mjerenja

Za prikupljanje podataka u Anketi o dohotku i uslovima života koristi se papirna verzija upitnika, metoda "lice u lice" (PAPI metod). Greške mjerenja koje mogu nastati korišćenjem papirne verzije upitnika svedene su na minimum. Greške mjerenja se uglavnom prate kroz strukturu upitnika i logičan redosled postavljanja pitanja. Osim toga, neznatan uticaj imaju kvalitet održavanja instruktaze za anketare, pronalaženje adrese domaćinstva ili lica koje se nalazi na drugom mjestu stanovanja (u odnosu na SILC 2018), sposobnost anketara da stupi u kontakt sa novim domaćinstvom ili domaćinstvom iz prethodnog talasa, kao i logička kontrola unijetih upitnika.

3.3.3 Greška neodaziva

Greške u vezi sa neodazivom su greške usled neuspješnog pokušaja da se dobije željena informacija od izabrane jedinice. Razmatraju se dvije glavne vrste grešaka koje se odnose na neodaziv:

- 1) *Neodaziv jedinice* koja se odnosi na odsustvo informacija o cijelim jedinicama (domaćinstvima i/ili osobama) odabranim u uzorku;
- 2) *Neodaziv stavke* koja se odnosi na situaciju u kojoj je uzorkovana jedinica uspješno anketirana, ali nisu dobijene sve potrebne informacije.

Stopa neodaziva jedinica (A3)

Stopa neodaziva jedinica istraživanja je pokazatelj koji govori o tome koliko jedinica (domaćinstava) nije odgovorilo na upitnik. Stopa neodaziva domaćinstava u 2019. godini iznosila je 16,41%.

Stopa neodaziva na temu (A4)

Nije dostupno

3.3.4 Greška u obradi podataka

Unos podataka i kodiranje

Prilikom unosa podataka upoređivani su upitnici u papirnoj formi i podaci koji se unose, ali za mali broj upitnika. Shodno ovom vidu kontrole pronađene su samo manje greške. Kodiranje su vršili statističari koji imaju iskustva u klasifikaciji zanimanja i djelatnosti. Dio logičke kontrole je uključivao kodove za zanimanja i djelatnosti, i bila je mogućnost ispravki.

Takođe su odrađene i logičke provjere. Primjeri logičke provjere:

Laka sintaksna greška: Varijabla (PL060): Broj radnih sati u toku radne sedmice na glavnom poslu: ako je operater unio manje od 8 ili više od 80 sati, stavljena je napomena: Da li je unešen dobar podatak? Odgovor bi mogao biti Da ili Ne.

Teška sintaksna greška: Varijabla HB080/HB090: Osoba 1 i Osoba 2 odgovorna za smještaj - ako je operater ukucao dva puta istu osobu, došlo je do teške greške - Osoba 1 odgovorna za smještaj i Osoba 2 odgovorna za smještaj ne može biti ista.

Logička greška: Varijabla PE030 - godina kada je postignut najviši nivo obrazovanja / PE040 - Najviši postignuti nivo ISCED - ne može biti isti nivo obrazovanja za varijablu PE030 i PE040.

Kontrola

Sistem obrade, provjere i ispravki programiran je u SAS-u. Postoje različite logičke i konzistentne provjere, provjerene su ekstremne vrijednosti svih komponenti prihoda i varijabli sa iznosima iz upitnika (na primjer, ukupni troškovi stanovanja). Tokom procedura sređivanja otkrivene greške su ispravljene. Nakon ispravki podataka, sastavlja se tzv. integrisana baza podataka sa svim podacima. U slučaju logičkih grešaka i nekonzistentnosti podataka, vršena je ispravka istih.

Stopa imputacije (A5)

Nije dostupno.

3.4 Sezonska prilagođavanja

Nije relevantno.

3.5 Revizija podataka

3.5.1 Politika revizije podataka

Uprava za statistiku je usvojila politiku revizije i ista je dostupna na web sajtu

<http://www.monstat.org/cg/page.php?id=1493&pageid=1493>

3.5.2 Praksa revizije podataka

Nije dostupno.

3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka (A6)

Nije dostupno.

4. Pravovremenost i tačnost objave podataka

4.1 Pravovremenost

Preliminarni podaci se objavljuju 19 mjeseci nakon završenog referentnog perioda. Konačni podaci se objavljuju 31 mjeseci nakon završenog referentnog perioda.

Pravovremenost konačnih podataka: T+31 mjeseci nakon završenog referentnog perioda.

Vremenski jaz objave preliminarnih podataka

Indikator pravovremenosti objave preliminarnih podataka predstavlja vrijeme između datuma poslednjeg dana referentnog perioda i datuma objave preliminarnih podataka. Preliminarni podaci se objavljuju 19 mjeseci nakon završenog referentnog perioda.

Pravovremenost preliminarnih podataka: T+19 mjeseci nakon završenog referentnog perioda.

Vremenski jaz objave konačnih podataka

Indikator pravovremenosti objave konačnih podataka predstavlja vrijeme između datuma poslednjeg dana referentnog perioda i datuma objave konačnih podataka. Konačni podaci se objavljuju 31 mjesec nakon završenog referentnog perioda.

Pravovremenost konačnih podataka: T+31 mjeseca nakon završenog referentnog perioda.

4.2 Tačnost objave podataka

Indikator tačnosti predstavlja vremensku razliku između stvarne objave podataka i planirane objave podataka. Rokovi za objavljivanje Ankete o dohotku i uslovima života su definisani u skladu sa Kalendarom objavljivanja statističkih podataka i ti rokovi za publikovanje saopštenja se poštuju.

Indikator TP3 (tačnost) je 0, tj. nema razlike između planirane i stvarne objave podataka, što znači da su podaci objavljeni u skladu sa Kalendarom objave podataka.

5. Dostupnost i jasnoća

5.1 Kalendar objave podataka

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Službeni list Crne Gore" br. 018/12 i 047/19) se propisuje da proizvođači zvanične statistike pripremaju, ažuriraju i objavljuju Kalendar objavljivanja statističkih podataka. Objavljuje se na internet stranici Uprave za statistiku najkasnije do 20. decembra za narednu godinu, za sve proizvođače zvanične statistike koji uključuje datume objavljivanja statističkih podataka. Svaka promjena u datumu objavljivanja u Kalendaru objavljuje se unaprijed u skladu sa Procedurom o neplaniranim revizijama.

5.2 Pristup Kalendaru objave podataka

Kalendar objavljivanja statističkih podataka dostupan je na sljedećem linku:
<http://www.monstat.org/cg/page.php?id=12&pageid=12>

5.3 Saopštenja

Saopštenje Ankete o dohotku i uslovima života (EU-SILC) je objavljeno na sledećem linku:

<http://monstat.org/cg/page.php?id=1727&pageid=1673>

5.4 Publikacije

Sve publikacije koje objavljuje Uprava za statistiku dostupne su na sljedećem linku:

<http://monstat.org/cg/publikacije.php>

5.5 Online baza podataka

Nije dostupno.

5.6 Dostupnost mikro podacima

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Službeni list Crne Gore" br. 018/12 i 047/19) regulisana su pravila pod kojim spoljni korisnici mogu dobiti pristup individualnim podacima za potrebe istraživanja. Članom 58 definisane su vrste naučnih i istraživačkih organizacija koje mogu dobiti takve podatke. Davanje individualnih podataka bez identifikatora moguće je isključivo na pisani zahtjev naučno-

istraživačkih ustanova, u svrhu obavljanja naučno-istraživačke djelatnosti, kao i međunarodnih statističkih organizacija i proizvođača statistike iz drugih država. Istraživački subjekt potpisuje Ugovor sa Upravom za statistiku, kao i Izjavu o poštovanju principa povjerljivosti. Proizvođači zvanične statistike vode posebnu evidenciju o korisnicima i o svrsi za koju su statistički podaci dati na korišćenje.

5.7 Popunjenost metadate

Nije dostupno.

6. Uporedivost

6.1 Prostorna uporedivost

Indikatori dobijeni na osnovu podataka iz Ankete o dohotku i uslovima života u potpunosti su uporedivi sa odnosnim pokazateljima u zemljama EU, odnosno sa svim zemljama koje koriste istu metodologiju za mjerenje siromaštva koja je harmonizovana sa standardima EU.

6.2 Vremenska uporedivost

Podaci Ankete o dohotku i uslovima života su u potpunosti uporedivi tokom vremena i dostupni su od 2013. do 2019. godine na sajtu MONSTAT-a u dijelu Podaci, link:

<https://www.monstat.org/cg/page.php?id=1673&pageid=1673>

Indikator za uporedivost u vremenu

Nije dostupno.